

Pranešimas spaudai
Liuksemburgas, 2021 m. balandžio 27 d.

Pirmoji Audito Rūmų apžvalga dar nenagrinėtoje srityje: rizikos ir uždaviniai, susiję su ES nepriklausančių šalių Europos Sąjungai ir jos valstybėms narėms skiriamais finansiniais įnašais

Keletas ES nepriklausančių šalių Europos Sąjungai ir jos valstybėms narėms skiria finansinius įnašus. Šių įnašų valdymo užduotis yra susijusi su rizikomis; kai kurios iš jų kyla dėl „Brexit’o“. Tai paaiškinta šiandien paskelbtoje išsamioje Europos Audito Rūmų apžvalgoje, kurioje pirmą kartą nagrinėjama ši mažai žinoma tema. Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) valstybės taip pat skiria tiesioginius finansinius įnašus tam tikroms ES valstybėms narėms – tai yra kaip rinkinio suderėtų susitarimų, kuriais ELPA valstybėms suteikta galimybė patekti į ES vidaus rinką, rezultatas. Dėl pastarųjų įnašų kyla svarbių uždavinių užtikrinant, kad jie atitiktų patenkant į vidaus rinką gaunamą naudą ir jais būtų papildyti ES veiksmai, kartu ribojant dvigubo finansavimo riziką.

Apie 1 % ES pajamų gaunama iš įnašų, kuriuos moka 18 ES nepriklausančių šalių. 2014–2019 m. laikotarpiu tai sudarė apie 7 milijardus eurų: didžiausius įnašus skyrė Šveicarija ir Norvegija (kiekviena po 2,2 milijardo eurų), Turkija (1,3 milijardo eurų) ir Izraelis (1 milijardą eurų). Mainais į šiuos finansinius įnašus ES nepriklausančios šalys gauna galimybę dalyvauti ES programose ir veikloje, pavyzdžiui, programose „Horizontas 2020“ ar „Erasmus+“. Be šių tiesiogiai Europos Sąjungai mokamų įnašų, keturios ELPA valstybės (Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija ir Šveicarija) kasmet skiria vidutiniškai 0,5 milijardo eurų tiesiogiai kai kurioms ES valstybėms narėms, kad būtų papildyta ES sanglaudos politika mažinant socialinius ir ekonominius skirtumus ES ir Europos ekonominėje erdvėje.

„Šia apžvalga siekiame pateikti išsamų vaizdą apie mažai žinomus finansinius įnašus, kuriuos ES nepriklausančios šalys tiesiogiai skiria ES ir kai kurioms jos valstybėms narėms, – teigė už apžvalgą atsakingas Europos Audito Rūmų narys François-Roger Cazala. – Mūsų darbu pirmą kartą nušviečiami dėl šių įnašų ir jų valdymo ES tenkantys uždaviniai.“

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų apžvalgos pagrindines mintis. Visa apžvalga pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Vienas iš tokių uždavinių – didinti skaidrumą ir atskaitomybę suinteresuotoms viešosioms ir biudžeto valdymo institucijoms teikiant reguliarias ir išsamias ataskaitas dėl kiekvienos ES nepriklausančios šalies indėlio į kiekvieną ES programą ar veiklą.

Auditoriai nurodė, kad trumpuoju laikotarpiu yra ir kitas uždavinys – spręsti „Brexit’o“ poveikio ES nepriklausančių šalių įnašų Europos Sąjungai klausimą. Dėl „Brexit’o“ ES nepriklausančių šalių teiktini įnašai apskritai padidės, nes „Brexit’as“ turi poveikį atskirų įnašų apskaičiavimui.

Auditoriai taip pat atkreipia dėmesį į uždavinius, susijusius su ELPA šalių kai kurioms ES valstybėms narėms tiesiogiai (t. y. ne į ES biudžetą) mokamais įnašais, kurių ES institucijos tiesiogiai nekontroliuoja. Šie įnašai gali būti laikomi lygiaverčiais ELPA šalių dalyvavimui ES vidaus rinkoje. Nors derybose tam tikru mastu atsižvelgiama į naudą, kurią šios valstybės gauna dalyvaudamos vidaus rinkoje, bendros sumos yra politinio susitarimo rezultatas, ir nėra jokios konkrečios metodikos, kuria būtų grindžiamas jų apskaičiavimas. ES tenka uždavinys užtikrinti, kad būsimose derybose su šiomis šalimis finansiniai įnašai atitiktų vidaus rinkos teikiamą naudą.

Kalbant apie tai, kaip įgyvendinami tiesiogiai kai kurioms ES valstybėms narėms mokami įnašai, paminėtina, kad yra dvi atskiros teisinės sistemos ir valdymo, ataskaitų teikimo, vidaus kontrolės ir audito tvarkos (dėl Norvegijos ir EEE dotacijų ir dėl Šveicarijos įnašo į išsiplėtusią ES). Jais siekiama papildyti ES sanglaudos politiką, kuri grindžiama trečiuoju, dar kitokiu, teisės aktų ir procedūrų rinkiniu. Todėl kai kuriose valstybėse narėse yra trys skirtingos valdymo priemonės, kuriomis siekiama panašių politikos tikslų. Vienu metu egzistuojant trimis valdymo tvarkoms pagrindinis uždavinys yra užtikrinti būtiną veiksmingą koordinavimą, kuo labiau padidinti veiksmų papildomumą ir sumažinti dvigubo veiksmų finansavimo riziką.

Bendroji informacija

Šioje finansinėje apžvalgoje analizuotas 2014–2019 m. laikotarpis. Joje apžvelgiami ES programoms ir veiklos sritims skirti įnašai, remiantis programų „Horizontas 2020“ ir „Erasmus+“ pavyzdžiais (joms tenka didžiausi programoms skirti įnašai), taip pat ELPA šalių kai kurioms ES valstybėms narėms tiesiogiai sumokėti įnašai (jie sudaro dideles sumas). Apžvalgoje taip pat aptarti tiesiogiai valstybėms narėms skirti įnašai, būtent EEE / Norvegijos dotacijos ir Šveicarijos įnašas.

18 ES nepriklausančių šalių, kurios skyrė įnašus į ES biudžetą 2014–2019 m. laikotarpiu, buvo: Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) valstybės narės (Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija, Šveicarija), ES šalys kandidatės (Albanija, Juodkalnija, Serbija, Šiaurės Makedonija ir Turkija), potencialios šalys kandidatės (Bosnija ir Hercegovina ir Kosovas), Europos kaimynystės politikos šalys (Armėnija, Izraelis, Moldova, Sakartvelas, Tunisas ir Ukraina) ir Farerų Salos.

Tai – ne audito ataskaita, o apžvalga, pagrįsta šiuo tikslu iki 2020 m. gruodžio mėn. surinkta vieša informacija.

Audito Rūmų apžvalga „ES nepriklausančių šalių ES ir jos valstybėms narėms skirti finansiniai įnašai“ paskelbta Audito Rūmų interneto svetainėje (eca.europa.eu) 23 ES kalbomis.

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba: press@eca.europa.eu